

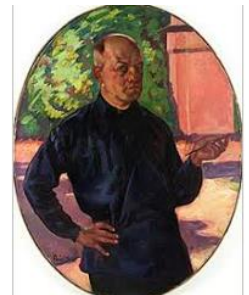
Mäetaguse mälumänguturniir

17. hooaja II voor - 21. november 2019, Mäetaguse rahvamajas

1. Rahvuspark on riiklikult kaitstav loodusala, kus on erilisi teadusliku, kasvatusliku ja puhkeväärtusega loodusobjekte (ökosüsteeme ja maastikke), paljudes riikides ka Kaitstakse ühe või mitme ökosüsteemi terviklikkust, vältides ala laialdast majanduslikku kasutamist ja üleasustamist. Rahvuspark koosneb täiesti kaitstud aladest ehk loodusreservaatidest, loodust tutvustavaist piirkondadest (näiteks õpperajad) ja puhkepiirkondadest. **Mida lisaks looduspärandile rahvusparkides kaitstakse?**

2. *“Reisil Iisakust nägime Suurevälja talus esimest korda poluvertsiku perekonda, kelledest juba palju kuulnud olime. Poluvertsikud on umbes setude sarnased, kõik luterluse usku, räägivad enamasti vene keelt. Nooremate seas valitseb aga rohkem eesti keel. Suureväljal näiteks küsib ema venekeeli, laps vastab eestikeeli”*, kirjutas 1909. aastal murdeüleskirjutistega meie kandis tegelenud Eesti kunsti suurkuju Nikolai Triik.

Autoportree

Millist küla Nikolai Triik külastas?

3. Tihti kujutatakse krutsifiksidel ja ortodokses ikonograafias Kolgata mäel ristilöödud Kristuse jalgade all või maetuna pealuud kahe risti asetatud kondiga.

Kelle skeletiosadega on tegu?

4. Saxo Grammaticuse (12. saj) kroonika “Gesta Danorum” kohaselt olnud üks Põhjala kuulsaim berserker pärit alalt, millega Rootsi piirneb idas ja kus “nüüdsel ajal laialdaselt elavad eestlased (Estonum)”. Ta oli ehtne Põhjala Odüsseus, kes seikles niihästi Jäämerel kui Volga-Bulgari veeteedel. Saxo kirjeldab teda kui kaheksakäelist hiiglast, kellelt Thor kuus kätt maha raius ja ta selliselt inimesetaoliseks muutis. Peaaegu samasugust nime kannab 15. sajandist Poola-Leedu aladelt pärinev tammevaatides hoitav õuna-või pärnapuude lehtede rukkipiirituseleotis.

Nii kangelase kui ka joogi nimi annab 2 punkti.

5. Eelmise küsimuse vaimus jätkame. Kuulete maailmakuulsat “Valküüride lendu”, **kes on antud teose autor?**

Mäetaguse mälumänguturniir

17. hooaja II voor - 21. november 2019, Mäetaguse rahvamajas

6. Keda või mida kardavad penterafoobid? Vana rahvatarkus ütleb, et tuleb hoida nagu löikeroosi- pimedas keldris, kaelast saati külmas vees.

7. Mitmed aastad tagasi Mäetaguse Vallavalitsuse liige ja põhikooli direktor Tarmo Valgepea nimetas kogu Mäetaguse valda mülkaks. Tuleb tunnistada, et tal oli osaliselt õigus ja nimelt ütleb Eesti kohanimeraamat (2016), et ühe Mäetaguse valla küla nimi etümoloogiliselt on kujunenud “madala vesise koha, mülka” vastena. Alutaguse valla koduleht annab küsitava küla elanike arvuks 2019. aastal 33. **Nimetage see küla.**

8. Foto Jüri Ratase Facebooki lehelt. Vasakul Eesti Vabariigi kodakondsusega Jüri Ratas, paremal Austria päritolu Arnold Schwarzenegger (1983. aastast USA kodakondsus) ja keskel istub mees, kellel on õigus sünnijärgsele Eesti Vabariigi kodakondsusele: tema isa Aleksander astus 1934. aastal Eesti kodakondsusse. **Kas teate praeguse Austria Presidendi nime?**

9. Seda salatit võib nimetada üheks maailma kõige tuntumaks salatiks, millele leidub tänapäeval austajaid igas maailmanurgas. Kuulsa salati leiutamiseni jõuti aga Tijuanas (Mehhikos) pooljuhuslikult. Nimelt olid 1924. aasta 4. juuli iseseisvuspäeva pidustused tühjendanud restorani toiduvarud ning restoraniomanik oli sunnitud ühel hetkel improviseerima roogasid nendest koostisainetest, mis kööki veel alles jäänud olid.

Mis nime see salat kannab?

10. Rein Rannap 1970. aastate alguses sõnastas ja Rujaga teostas ideaali: teha kirjandusliku kõrgkvaliteediga tekstidele head, originaalset ja eestikeelset rokkmuusikat. Esimestena lindistati raadios "Nii vaikseks kõik on jäänud" ja "Need ei vaata tagasi" ühe vanemapõlve luuletaja tekstidele. Küsitava kirjaniku enim trükitud raamat on "Üks rohutirts läks kõndima" ja eluaastad 1875-1934. Küsitava luuletustele on kirjutatud palju koorilaule, teiste seas on neid loonud Miina Härma, Gustav Ernesaks, Mart Saar, Eduard Tubin, Alo Ritsing, Pärt Uusberg. **Kes on see Eesti lastekirjanik ja luuletaja?** Kuulete Ruja lindistust aastast 1981.

Mäetaguse mälumänguturniir

17. hooaja II voor - 21. november 2019, Mäetaguse rahvamajas

11. Hispaanlane Juan Fernandez avastas 1574 Tsiilist 674 km läänes 3 saart, mis tänapäeval kannavadki saarestikuna tema nime. Kaks väiksemat saart on Santa Clara ja Alejandro Selkirki nimelised, suurim saar kandis kuni 1966. aastani Mas a Tierra (hisp. k. maale lähim) nime. **Mis nime kannab Juan Fernández saarestiku suurim saar tänapäeval? Vihjeks: tegemist on küsimusega kirjanduse valdkonnast.**

12. Küllastades Palamust torkab silma kaupluse seinal asuv grafiti, mille autoriks on Eesti tänavakunsti suurnimi Edward von Lõngus. Sarnane oli Londonis aastatel 2002-2007 Baksy autorlusega teos. Kodumaisel grafitil viidatakse nii pildiliselt kui ka tekstiliselt-Sure koer- A. Kruusemendi filmile "Kevade" (1969). Imselgelt on von Lõngus ja Banksy saanud inspiratsiooni ühest Cannes Kuldses Palmioksaga pärjatud 1994. USA-s valminud filmist, mille **lavastaja/stsenaristi ja filmi nimi ongi õige vastus.** (1 õige 1p, 2 õiget 2p)

13. Dohas kergejõustiku MM-I sai korraldav maa Qatar 2 medalit: Mutaz Essa Barshim kulla meeste kõrgushüppes (2.37) ja pronksile tuli meeste 400m tõkkejooksus Abderrahman..... (48.03). Meie Rasmus Mägi konkurendi perenimi ühtib Lõuna-Ameerika võistlustantsude hulka kuuluva tantsu nimetusega, mille suur osa tantsuelemente on pärit tumedanahaliste traditsioonist: 2/4 taktimõdduga tantsus tehakse igas taktis kolm tantsusammu, iseloomulik on omapärane vetruv liikumine. **Sportlase nimi või tantsu nimetus ongi õige vastus.**

14. Kas tunnete ära palmidega mereäärse linna? Koha esmamainimine 1502 ja linna staatuse sai 1957, fotod pärinevad eelmise sajandi 50. aastate lõpust.

15. Koonus küsimus I vihje (3p)

Mike Pitts raamatust „Kuningas asfaldi all“: „*Ta puhastas luu välja ja liikus edasi ülespoole, üheteistkümnenda lüli suunas. Seal see oligi, tugevasti vastu kaheteistkümnendat lüli, kuid suundudes kaarena keha keskmest eemale. Nii ei pidanud see olema. Lülisammas oli rängalt kõverdunud. Jo'd tabas hiiglaslik adrenaliinipuhang. Valjult ei lausunud ta sõnagi, kuid pomises endamisi: „Minu meelest on see*“

2012. aastal Leicesteris (UK) parkimisplatsi ehitamisel endise Greyfriarsi kloostri hävinud surnuaia kohalt leiti kõrval nähtav luustik. **Kellele see kuulub?**

Mäetaguse mälumänguturniir

17. hooaja II voor - 21. november 2019, Mäetaguse rahvamajas

16. Eesti parima e-sportlase Clement „Puppey“ Ivanov juhitud Team Secret andis teada, et on käed löönud õlletootja Levante Breweryga, et tuua turule esimene e-sportibrändiga käsitööõlu. Kesvamärjuka kannab nime AFK ning tegemist on India Pale Ale'i ehk IPA-ga. AFK on akronüüm inglise keelsest mõistest, mida kasutatakse IT suhtluskanalites, e-mängude serverites jne. **AFK täpne lahtikirjutis (2p) esitähthühendiga edastatava mõtte edastamine (1p).**

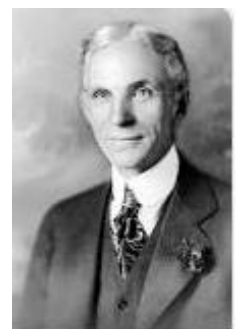
17. *”Kui nad sisse astusid, nägid nad seinal suurepäraseid portreed, mis kujutas nende peremeest niisugusena, nagu nad teda viimati olid näinud. Kõiges ta võrratus nooruses ja ilus. Põrandal lebas õhturiietuses laip, nuga südamel. See oli närtsinud, kortsus ja eemaletõukava näoga. Alles sõrmuste järgi tundsid nad ära, kes see oli.”* See on viimane lõik kuulsast kirjaniku 1891. aastal avaldatud ainukesest romaanist A.H. Tammsaare tõlkes. Selle kirjaniku kuju esineb Eesti avalikus ruumis Tiiu Kirsipuu 30.05.1999 avatud kaksikkuju koosseisus, mille koopia kingiti 2004. a. Galway linnale Iirimaa. **Kirjaniku nime ja romaani pealkirja nimetamine (2p), küsimusest poole vastamine (1p).**

18. Listeriabakteri-skandaali valguses on paslik käsitleda lõhekasvatust, kust tuleb enamuse meie lettidel pakutavast lõhest. Lõhede paljundamine kunstlikes tingimustes sai alguse juba 18. saj lõpus ja muutus 20. saj teises pooles massiliseks. **Millised on 2 suurimat lõhetootjat riiki maailmas?** 33% tehistingimustes kasvatatud lõhetoodangust annab üks Euroopa riik, teisel kohal 31% -ga on aga üks Lõuna-Ameerika riik. Pildil lõhekasvatuse sumpades.

19. A. Hitleri “Mein Kampf-is” mainitakse ainult ühte antisemiidist USA kodaniku. Ta oli USA tööstur, leiutaja ja novaator ja tööstusliku konveiermeetodi juurutaja, kes esimese välismaalasena sai Saksa Kotkaordu Suurristi. Väidedavalt annetas ta alates 1920. aastast igal Hitleri sünnipäeval natsidele 50 000 dollarit ja jättis alates 1933. aastast oma suurfirma kasumi Saksamaale. **Kes oli see omanimelise suur korporatsiooni asutanud mees?**

20. Kuulete ühe ja sama helilooja kahte eripalgelist muusikapala. Esimese laulu (1982/1983) sõnade autor on Ott Arder, teise laulu (1999) “poesia” autor on küsitav helilooja ise. **Kes on see helilooja?**

Mäetaguse mälumänguturniir

17. hooaja II voor - 21. november 2019, Mäetaguse rahvamajas

21. Näete maali aastast 1837 ja fotot käesolevast sajandist. Mõlemal on Kanadast pärinev koeratõug, mis on saanud oma nimetuse just maali autori järgi, kes kujutas seda tõugu koera mitmel teosel. **Nimetage koera tõunimetus või kuulsa Inglise kunstniku nimi?**

22. Esimene kuju Tartu Ülikooli asutaja Gustav II Adolphi mälestuseks avati 27. juunil 1928. aastal Eesti Vabariigi 10. aastapäevaks ning hävitati 15. mail 1950. aastal. Ühel 1988. a kevadtalvisel hommikul nägid tööle tõttavad inimesed, et öösel on ülikooli taha Gustav Adolphi kuju tekkinud. Kuigi mobiile ei olnud, levis uudis kulutulena ja tipnes kuju piduliku avamisega, kus esines kõnega tol ajal ülikooli teabeteenistuses töötanud Indrek Tarand ja laulis laulukoor. **Mis juhtus 1988. aastal Tartus taastatud Gustav II Adolphi monumendiga?**

*Esimene Gustav II Adolphi mälestussammas
Kuningaplatsil Tartus*

23. Leo Kunnase triloogia “Gort Ashryn” peategelaseks on Vabadussõja kõrgeimal ametikohal (sisuliselt diviisi ülemena ja otse eesliinil) langenud ohvitseri reinkarnatsioon. **Mis nime kandis see Vabadussõja staabikapteni aukraadis langenud kangelane, kelle taaskehastus on kolonel-leitnant Leo Kunnase triloogia peategelane?** Vasakul pildil Leo Kunnas ja paremal küsitav.

24. Arthur Flecki on filmides kujutanud sellised Hollywoodi supertähed nagu Jack Nicholson (1989), Heath Ledger (2008) ja viimasena Joaquin Phoenix Todd Phillipsi 2019. aasta filmis. **Mis nime all on see Gotham Citys tegutsev filmitegelane rohkem tuntud?**

25. Laulvaid näitlejaid on Eestis päris mitmeid. Kuulete futupunkansambli Chupacabra esituses “Tere Kertu” (2003), mis sai 2004. aastal parima muusikavideo auhinna. **Laulu muusika ja sõnade autor ning esitaja on tuntud näitleja, keda küsimegi?**

Mäetaguse mälumänguturniir

17. hooaja II voor - 21. november 2019, Mäetaguse rahvamajas

26. Eesti Ornitoloogiaühing kuulutas juba juulis oma suvepäevadel välja 2020. aasta linnu. Rahvapäraselt on Podiceps cristatus´st kutsutud: tuukerpart, perssjalg, pärsus, kroogu, merevares, prääksuja, röökija, räimetirr, kalakaur. Tegemist on huvitava välimuse ja käitumisega veelinnuga, kes on küll lihtsasti vaadeldav, kuid kelle kohta on teadmised tagasihoidlikud.

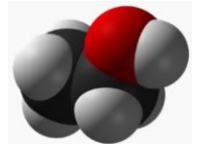
Nimetage Eesti 2020. aasta linn?

27. Kalakass (Prionailurus viverrinus) on kaslaste sugukonda kuuluv imetaja, kes elab Lõuna- ja Kagu-Aasias mangrooviasaludes. Ta on kodukassist ca 2 korda suurem ja kalakassi põhitoiduseks on kalad, mida ta püüab ujudes. Toitumisega seoses on neil tekkinud teatav kehaline kohastumus, mida ühelgi teisel kaslasel ei esine. **Milline on kalakasside kehaline erinevus?**

28. **Mis ainet tähistatakse** orgaanilises keemias **valemiga C₂H₅OH?** Ta on värvusetu, iseloomuliku lõhnaga, lendub kergesti ja lahustab hästiorgaanilisi ühendeid. Veega lahustamisel esineb soojusefekt.

Molekuli mudel

29. Keskkonnateadlik maailmavaade on jõudnud ka kujutatavasse kunsti. 27.10.2019 avati Maaülikooli peahoone kahel korrusel kõrgema kunstikooli Pallas viimase 29 aasta jooksul valminud ja seni avalikult eksponeerimata lõputööde näitus. Varasemad tööd on valdavalt rasketest ja taastumatutest materjalidest. Looduslikest materjalidest on kasutatud mesilasvaha ja..... Tõnis Paberiti poolt luuletaja Indrek Hirve kahe portree valmistamiseks. *Sfagnum* on materjal, mida leidub Eestis väga laialdaselt 38 erikujul. **Millest on valmistatud Indrek Hirve portreed?**

30. Koonus küsimus I vihje (3p)

Tuntud räppari Nublu esimene suurem avalik ülesastumine toimus 2015. aasta kevadel, kui toonane Tallinna vanalinna hariduskolleegiumi abiturient Markkus..... astus Eesti rahvusteatri lavale, kus pidas Eesti Kongressi 25. aastapäeva kontsertaktusel piduliku kõne.

Mis on Nublu perekonnanimi?

Mäetaguse mälumänguturniir

17. hooaja II voor - 21. november 2019, Mäetaguse rahvamajas

30. Koonus küsimus **II vihje (2p)**
Nimetage kahe õe perekonnanimi.

Liisa (sündinud 1985 Pärnus)
näitleja
lõpetanud lavakunstikooli XXIV 2010. a lennu

Marta (sündinud 1988 Pärnus)
režissöör ja monteerija
lõpetanud TÜ Balti Filmi- ja
Meediakooli magistriõppe 2014.a

30. Koonus küsimus **III vihje (1p)**

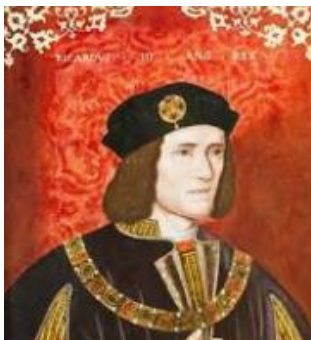
Eesti võrkpallikoondise ja Prantsusmaa tänavuse hõbedaklubi Chaumont'i diagonaalründaja Hindrek.....?

15. Koonus küsimus **II vihje (2p)**

Ta oli Inglismaa kuningas 6. juulist 1483. aastast kuni surmani 1485, Yorki dünastia ja Plantagenet dünastia viimane kuningas. Peale tema surma lõppes Rooside sõda. Ta oli ka viimane Inglismaa kuningas, kes langes lahinguväljal, Bosworth Fieldi lahingus.

Nimetage kuninga nimi koos järgnumbriga samanimeliste seas?

Ametlik portree

Rekonstruktsioon

Mäetaguse mälumänguturniir

17. hooaja II voor - 21. november 2019, Mäetaguse rahvamajas

15. Koonus küsimus **III vihje (1p)**

Ta on ka nime andnud William Shakespeare 1633. aasta novembris esmalavastatud näidendile. Muide, teadlased paljastasid muuhulgas Shakespeare'i vale, tema selgroog oli küll kõverdunud, kuid selline skolioos põhjustas vaid väga väheseid moonutusi ega pidurdanud liikuvust. Eesti teatrites on küsitavat mänginud 1975. a. Einari Koppel Draamateatris, 2009. a. Jüri Lumiste Tartu Sadamateatris, Jaak Prints eelmisel aastal Eest Vene Teatris. 2018. aastal Paide muusika- ja teatrimajas esietendus Eesti muusika- ja teatriakadeemia lavakunstikooli diplomietendusena. Lavakate etendus oli sümbolne avalöök samal aastasügisel käivitatud Paide teatrile. **Mis on Shakespeare'i näidendi pealkiri?**

Einari Koppel peategelasena samanimelises näidendis 1975.